

DANSKE
REGIONER

Fødevareudvikling

i fem regioner

Danske Regioner 2011
Layout: UHI, Danske Regioner
Tryk: Danske Regioner
ISBN tryk: 978-87-7723-719-5
ISBN elektronisk: 978-87-7723-721-8

Fødevareudvikling i fem regioner

Fødevareerhvervet er under pres i den globale konkurrence. Globaliseringen stiller Danmark over for store udfordringer både inden for produktion, forarbejdning og eksport. Derfor er Danmark nødt til at satse på at skabe vækst og udvikling i branchen, hvis vi fortsat skal være en stærk spiller på fødevareområdet. Det bidrager regionerne til.

Alle danske regioner har stærke positioner på fødevareområdet og arbejder med at skabe fortsat udvikling, fornyelse og konkurrenceevne i fødevareerhvervene. Det sker gennem samarbejdet med erhvervsliv, videninstitutioner og kommuner i de regionale vækstfora og de regionale erhvervsudviklingsstrategier.

Denne pjece viser, hvordan fødevareområdet er højt prioriteret i regionerne. Fødevareindsatsen bygger på de regionale styrkepositioner, hvilket har ført til særlige satsninger inden for bl.a. produktudvikling, innovation og kompetenceudvikling i fødevareerhvervet. De regionale projekter løftes i et bredt samarbejde med virksomheder, videninstitutioner, kommuner og andre organisationer.

Bent Hansen

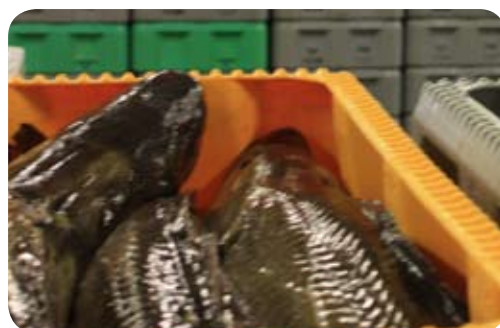
Formand

Carl Holst

Næstformand

Birgitte Josefsen

Formand for Udvalget
for Regional Udvikling

Nationale satsninger på fødevarerområdet

Regeringen har et stort fokus på udvikling af fødevarerektoren, hvilket involverer flere ministerier og styrelser. Landdistriktsprogrammet og Fiskeriudviklingsprogrammet under Fødevarerministeriet er en del af dette fokus, men også regeringens indsats Grøn Vækst skal udvikle fødevarerektoren. Under Grøn Vækst er der desuden afsat en pulje på 200 millioner kroner til kommunale og regionale indsatser. Sammenhæng mellem de regionale og nationale satsninger kan styrke den danske fødevarerindsats.

MadX

Det nye danske MadExperimentarium initieret af Fødevarerministeriet, der skal løfte den danske madkultur, styrke uddannelsesmulighederne inden for mad og gastronomi og fremme et innovativt fødevarerhverv.

F.O.O.D.

Konsortiet skal udbrede kendskabet til dansk og nordisk gastronomi og videreudvikle Danmarks stærke brand som leverandør af kvalitetsfødevarer.

Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP)

GUDP skal understøtte en mere miljøvenlig og konkurrencedygtig fødevarer sektor. Fødevarerektoren omfatter hele fødevarerklyngen, som består af fødevarer-, jordbrugs-, fiskeri- og akvakulturerhvervene.

Madkulturzonen

En af Erhvervs- og Økonomiministeriets oplevelseszoner, der skal styrke oplevelsesøkonomien og tænke madkultur på tværs af fødevarerproducenter, kulturinstitutioner og turismeerhvervene.

Globaliseringspuljen

Regeringens udmøntning af globaliseringspuljen til forskning indeholder indsatsen 'bæredygtig og konkurrencedygtig fødevarerproduktion'. Indsatsen retter sig mod at styrke den innovative og højteknologiske forskning, produktion og forarbejdning af fødevarer og biologiske produkter.

De regionale fødevarerindsatser skaber vækst

De regionale fødevarerindsatser indgår i et samspil med og understøtter mange af de øvrige indsatsområder, som regionsrådene har prioriteret i de regionale udviklingsplaner. Det kan være områder som turisme, natur, landdistriktsudvikling, sundhed, uddannelse og kultur. Den regionale fødevarerudvikling er derfor ikke kun erhvervsudvikling i snæver forstand.

De regionale fødevarerstrategier

Regionerne udvikler deres fødevarerindsatser på baggrund af regionale erhvervsudviklingstrategier. Hvert enkelt vækstforum tager udgangspunkt i regionens særlige muligheder og udfordringer og tilrettelægger indsatsen i et samarbejde med regionens virksomheder, kommuner og videninstitutioner. Det kan f.eks. være i form af en særlig satsning på produktudvikling og afsætning af specifikke fødevarer, kompetenceudvikling eller markedsføring af regionale fødevarer.

Strategierne for regionernes fødevarerindsatser varierer således, fordi regionerne har forskellige styrkepositioner. Det medfører en række varierede fødevarerinvesteringer i regionerne.

Nordjylland står stærkt inden for fiskerisektoren og har mange brancher og beskæftigede inden for erhvervet. Derfor har regionen især fokus på innovation i fiskerisektoren.

Fødevarerbranchen er et stort og vigtigt erhverv i Region Midtjylland. Med fokus på klog hverdagsmad satser regionen på at udvikle fødevarerhvervets innovationskraft.

Syddanmark har fokus på klyngeudvikling og arbejder derfor med at stimulere fødevarerklyngen i regionen.

Sjælland styrker fødevarerhvervet i hele værdikæden og udvikler en klar fødevarerprofil, mens Bornholm prioriterer udvikling af fødevarer virksomheder samt markedsføring af de bornholmske fødevarer.

Mange fødevareaktører involveret

Der er en bred deltagelse i de regionale fødevareprojekter, både hvad angår private virksomheder, offentlige myndigheder og andre aktører.

I mange af fødevareprojekterne er der en stærk virksomhedsdeltagelse. Blandt andet bliver projektet Hvedeforædling Lolland styret af Nordic Seed A/S, der arbejder med kornforædling og handel med frø og sædekorn. Agro Business Park A/S medvirker til at udmønte Region Midtjyllands fødevaresatsning *Klog hverdagsmad* og arbejder med at skabe et innovationsmiljø for fødevareerhvervet.

Andre offentlige aktører er også involveret. Det gælder f.eks. væksthuse, hvor Væksthus Syddanmark arbejder med spirende klynger på fødevareområdet, og Væksthus Hovedstadsregionen er med til at udvikle de bornholmske fødevarer.

Der er desuden en stor deltagelse fra uddannelses- og vidensinstitutionerne. Det er både universiteter, forskerparker, erhvervsskoler og andre uddannelsesinstitutioner, der medvirker eller leder fødevareprojekterne.

Nordsøen Forskerpark arbejder blandt andet med fiskerisektoren i Region Nordjylland. Aalborg Universitet arbejder i projektet 'Nordjyske Fisk med Oplevelse' på at styrke væksten hos den regionale fiskerisektors mindre forarbejdnings- og forædlingsvirksomheder. Fiskeriskolen i Thyborøn har desuden udviklet et kompetencecenter for fiskeriuddannelser. Det åbnede i september 2010.

Også forskellige organisationer deltager. Netværksorganisationen Fødevareplatform Sjælland står f.eks. for den regionale fødevarefestival på Rosenfeldt Gods ved Vordingborg, mens Videnscenter for Fødevareudvikling arbejder med innovationskompetencer i små og mellemstore virksomheder.

Samarbejde på tværs af regionerne

Der er også flere tværregionale samarbejder på fødevareområdet. Regionerne har gennem flere år haft et fødevarenetværk, hvor alle regioner og andre fødevareaktører deltager. Netværket har fokus på erfaringsudveksling, fælles udfordringer og samarbejdsmuligheder f.eks. i form af tværgående fødevareprojekter og -analyser.

Andre eksempler på tværgående initiativer er Madkulturzonen, der omfatter regionale vækstprojekter, og en fælles uddannelsesanalyse af fødevaresektorens udfordringer på tværs af regionerne initieret af Region Midtjylland.

Idéudvikling og innovation i nordjyske fødevarer

Fødevareresektoren i Nordjylland er en af regionens centrale erhvervssektorer. Der er historisk opbygget gode traditioner for enestående råvarer, forædlede produkter og den gode smag. Det forstærkes ikke mindst af de naturgivne forhold, hvor nærheden til havet og de store vidder skaber fundament for det gode fødevarerhåndværk. Dertil kommer det potentiale, der er for oplevelsesbaseret fødevarer i samspil med fødevarerkultur og turisme.

Vækstforum Nordjylland bygger på denne vigtige position. Både i forhold til at skabe og forstærke erhvervsgrundlaget i Nordjylland og ikke mindst som bidrag til at skabe en region i balance. Fødevareresektoren er derfor et centralt element i den regionale erhvervsudviklingsstrategi for Nordjylland. Vækstforum har i den forgangne strategiperiode arbejdet med en samlet organisering af fødevarereindsatsen ud fra en klyngetilgang. Dette arbejde fortsættes og forstærkes i udviklingsstrategien frem til 2014.

FAKTA/

Investeringerne i fødevarereindsatsen i Nordjylland har siden 2009 beløbet sig til 40 millioner kroner i demonstrations- og udviklingsprojekter. Heraf cirka 20 millioner fra EU's regionalfondsmidler, mens erhvervets aktører bidrager med den resterende del.

SpisNord

Fødevarerklyngen i Nordjylland SpisNord igangsætter netværksamarbejder mellem virksomheder og institutioner omkring udviklingsaktiviteter. Klyngen har allerede over 400 medlemsvirksomheder, og der arbejdes på fortsat udvikling af indsats og aktiviteter, herunder også på tværs af delklynger og eksisterende indsatsområder. Delklyngerne faciliteres af Aalborg Universitet, Smagen af Nordjylland, Nordjysk Fødevarerenetværk og Nordsøen Forskerpark.

Nordjylland

”Vækstforums satsning på fødevareområdet og den tilhørende organisering har skabt gode rammer for, at vi, der arbejder med erhvervet til dagligt, kan skabe sammenhængende målrettede indsætter til gavn for fødevareproducenterne. Vi har tidligere manglet en koordinerende enhed for hele fødevareområdet. Det har vi nu med SpisNord, og det er godt”.

Bente Albeck Madsen, formand SpisNord,
Smagen af Nordjylland

Fødevareorganiseringen i Nordjylland

Fødevareorganiseringen i Nordjylland består dels af fødevareklyngen SpisNord samt en Visionsenhed. Hensigten med SpisNord er at etablere og facilitere netværkssamarbejde mellem fødevareerhvervet og institutioner i relation til konkrete udfordringer. SpisNord består af fire indsatsområder / delklynger:

- Delklynge Smag, Design & Oplevelser - innovationsfokus faciliteret af Aalborg Universitet
- Delklynge Salg, Distribution & Fødevareproduktion - små producenter faciliteret af Smagen af Nordjylland
- Delklynge Fødevarer sikkerhed & Sporbarhed - faciliteret af Nordjysk Fødevarer netværk
- Delklynge Fiskerisektor - faciliteret af Nord-søen Forskerpark

SpisNord gik i gang primo 2010 med sekretariat, netværksdannelse og konkrete udviklingsprojekter. Visionsenheden har deltagelse af en række ildsjæle med forskellig baggrund. Hensigten har været at skabe et forum, der skal konkretisere de fremtidige udfordringer, indsætter og visioner for fødevaresektoren. Resultatet af organiseringen er en sammenhængende indsats for fødevaresektoren i Nordjylland, som dels er meget operationel, dels skaber fundament for målrettet udvikling af den samlede fødevaresektor.

Fødevareresultater

Der arbejdes med konkrete udviklingsprojekter inden for alle fire delklynger af SpisNord, f.eks.:

Delklynge Fiskerisektor - et centralt element i delklyngen er at udarbejde sektorplaner for fiskeri- og akvakultursektoren. Fiskerisektoren er under stadig stigende pres, og det er vigtigt for fortsat udvikling, at der sideløbende med optimering af de eksisterende forretningsområder identificeres og udvikles nye forretningskoncepter. Planerne skal bidrage til en forstærket indsats for den samlede nordjyske fiskeri- og akvakultursektor.

Delklynge Fødevarer sikkerhed & Sporbarhed - Evnen til at kunne dokumentere, at fødevarer er produceret sikkert og bæredygtigt får stigende betydning som konkurrenceparameter. Delklyngen udvikler løsninger, der både kan dokumentere sikre fødevarer, men som også kan fortælle den gode historie om produktet. Derved skabes mulighed for at indbygge flere ”bløde” parametre i fødevareprodukterne. Parametre som i stigende grad kan bidrage til konkurrencemæssige fordele for fødevareproducenterne. Eksempelvis fokus på oprindelse, der er udsprunget af det Ny Nordiske Køkken og Slow Food.

FAKTA/

- 14.000 midtjyske virksomheder inden for fødevarerhvervet beskæftiger 55.000 ansatte på fuld tid.
- Midtjyske virksomheder tegner sig for 55 procent af den danske industrieksport inden for fødevarerområdet.
- 16 procent af de midtjyske fødevarer virksomheders omsætning i 2008 stammede fra produktinnovation. Ser man på fødevarer virksomheder i hele landet, er tallet 20 procent, mens det for virksomheder generelt inden for alle erhverv er 28 procent.
- Region Midtjyllands fødevarsatsning er bygget op omkring konsortierne Future Food Innovation, der skal medvirke til at styrke innovationskulturen i det midtjyske fødevarerhverv og FØDEVAREmidt, der er et specialiseret rådgivningstilbud til fødevarer virksomheder.
- Vækstforum i Region Midtjylland har indtil udgangen af 2010 investeret 57 millioner kroner i erhvervsudviklingsaktiviteter inden for fødevarerområdet.

Klog hverdagsmad

Med en andel på cirka 20 procent af den samlede vareomsætning har fødevarerhvervet stor betydning for erhvervsstrukturen i Region Midtjylland. Denne position er dog nu truet. For det første er fødevarerhvervet i de senere år blevet presset i en stærkt stigende international konkurrence. For det andet mangler erhvervet den fornødne innovationskraft til at kunne modsvare denne udfordring.

Derfor har Vækstforum Midtjylland iværksat en målrettet indsats under overskriften "Klog hverdagsmad som sund forretning". Den skal medvirke til at øge fødevarer virksomhedernes innovationskompetencer og internationale konkurrencekraft. Det strategiske mål er, at Region Midtjylland skal danne rammen om et førende internationalt innovationsmiljø for klog hverdagsmad, hvor virksomheder, videninstitutioner og andre aktører i samarbejde udvikler nye intelligente løsninger og fremtidens fødevarer produkter.

Indsatsen gennemføres i samarbejde med relevante fødevarer aktører både i en regional, national og international sammenhæng.

”

”Hvis man kan skabe nye samarbejder mellem virksomhederne - og gerne ved at de inddrager utraditionelle kompetencer eksempelvis fra IT, design eller sundhed - er der virkelig noget at hente. Både herhjemme og på verdensmarkedet. Udgangspunktet er jo stærkt, i og med at en tredjedel af Danmarks fødevarer kommer her fra vores region. Et bedre samspil mellem alle parter omkring fødevarerudvikling vil uden tvivl kunne styrke det regionale erhvervsliv. Det kræver dog, at vi som fødevarer virksomheder bliver bedre til at arbejde med den form for innovation, der tager udgangspunkt i morgendagens forretningsområder, og her kan bl.a. Future Food Innovation og FØDEVAREmidt-programmet være med til at gøre en forskel”

Greta Jakobsen,

direktør for Højmarklaboratoriet A/S og formand for vækstforums fødevareråd i Region Midtjylland

To fyrtårnsinitiativer

Future Food Innovation (FFI)

FFI er et samarbejde mellem førende videnmiljøer inden for fødevarer – Agro Business Park, AgroTech, Teknologisk Institut, Videncenter for Fødevarerudvikling samt Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet og Mapp Centret under Aarhus Universitet. Konsortiet samarbejder med regionens fødevarer virksomheder om at skabe et internationalt miljø for fødevarerinnovation i Region Midtjylland. Matchmaking, workshops, internationale konferencer, tilskud til innovationsprojekter og ph.d.-forløb er eksempler på nogle af de aktiviteter, som FFI vil igangsætte.

KONSUMFISK.dk

KONSUMFISK.dk er et godt eksempel på, at klyngesamarbejder kan skabe nye muligheder og øget omsætning på et ellers trængt marked. Fiskeriets aktører i Thyborøn, Thorsminde og Hvide Sande havne indgik i 2009 et formelt partnerskab om at øge kvaliteten og omsætningen af konsumfisk. Det har skabt en helt ny auktionsstruktur og et brand, der på kort tid er blevet kendt - også ud over landets grænser. Vækstforum har bidraget til den indledende udviklingsproces forud for klyngesamarbejdet i form af støtte til strategiudvikling, netværksaktiviteter og analyser.

Spirende fødevareklynge i Region Syddanmark

I Region Syddanmark er der 78.500 beskæftigede i fødevaresektoren og 27,4 procent af alle fødevarevirksomheder i Danmark er beliggende i Region Syddanmark. Fødevareområdet udgør derfor et væsentligt element i den syddanske erhvervsstruktur. En undersøgelse af erhvervsfremme initiativer på området viser, at fødevareområdet er præget af mange spredte klyngeinitiativer, manglende forskningstilknytning, og at der mangler en samlet strategi for området. På den baggrund ønsker Syddansk Vækstforum en koordineret klyngeindsats på fødevareområdet. Satsningen er kommet godt fra start og handler om fælles forretningsudvikling og strategisk samarbejde, der skal skabe vækst i syddanske fødevarevirksomheder – under overskriften foodservice/catering og syddanske kvalitetsfødevarer.

FAKTA/

- Vækstforum har støttet flere projekter på fødevareområdet. For eksempel har Vækstforum støttet udviklingen af et uddannelsesforløb i innovation til et netværk af mindre og mellemstore fødevarevirksomheder og deres leverandører. Derudover har vækstforum fokus på at udvikle initiativer, der bygger på samarbejde inden for klyngerne, f.eks. kompetenceudvikling og efteruddannelse, iværksætter og innovationssamarbejde.
- Indsatsen for at udvikle klyngesamarbejde på fødevareområdet har medført en investering på 9 millioner kroner fra Syddansk Vækstforum i 2010.
- Samlet set har Syddanmark investeret mere end 22 millioner kroner i fødevareudvikling i 2009-2010.

"For Easyfood betyder deltagelsen i klyngeprojektet en fremtidssikring i forbindelse med produktion af fødevarer i Danmark. Easyfood er gode til at producere kvalitetsprodukter, som kombineret med de gode historier, der ofte er knyttet til mindre lokale producenter, giver afsætningspotentiale på hjemmemarkedet såvel som på eksportmarkederne. For de mindre producenter, som ofte kan være placeret i udkantsdanmark, er det en mulighed for at få afsat deres produkter på en enkel og effektiv måde. Samarbejdet mellem de små og de store virksomheder vil på den måde foregå på et ligeværdigt niveau."

Klyngesamarbejde på fødevarerområdet:

Foodservice/ catering og syddanske kvalitetsfødevarer

Klyngeprojektet fokuserer bl.a. på nye måltidskoncepter og produkter. Formålet er at udvikle og tilbyde løsninger sammensat af produkter fra syddanske fødevarer virksomheder til private kantiner i regionen. Projektet vil også udvikle en forretningsplan på foodservice og cateringområdet, hvor der i første omgang udvikles en velkomstpakke til turister i sommerhuse med et udvalg af produkter og madoplevelser fra regionens små og mellemstore fødevarer virksomheder.

Klyngeprojektet vil sikre 35 flere produkt- eller procesinnovative virksomheder - desuden 35 flere virksomheder med fokus på innovation inden for marketing eller organisation. Også i regionens yderområder vil man få gavn af den forventede vækst. Fem af fødevarerklyngens partnere driver virksomhed i yderområderne, hvor de også har en stor del af deres virksomhedsnetværk. Fødevarerområdet kan derfor komme til at spille en stor rolle i udviklingen af yderområderne i form af både økonomi og arbejdspladser.

Partnere bag projektet er Småøernes Fødevarer netværk, University College Syddanmark, Easyfood, Rose Poultry, Slice Fruit, Sønderjysk Kål, Gram og Nybøl Godser A/S, Ørbæk Mostfabrik A/S, Tåsinge Grønt, Søndernæsgård, Aarø Vingård, Sønderjyske Fristelser v/Naturmælk, Tican Foods, Gasa Odense Frugt & Grønt samt Fanø Laks.

Food Architect

Food Architect-programmet er et uddannelsesprogram, der sigter på at positionere Danmark som det førende land inden for industriel produktion af differentierede fødevarer. Formålet med projektet er at styrke syddanske fødevarer virksomheder og deres leverandører i brugen af såkaldte radikale innovationsmetoder for dermed at øge konkurrenceevnen. Ideen er at forbedre innovationsprocessen ved hjælp af praktiske værktøjer og direkte rådgivning særligt udviklet til fødevarerindustrien.

Målet for uddannelsen er at sætte deltagere og virksomheder i stand til at udvikle og lancere nye forretningskoncepter. Der er særlig fokus på, at forretningskoncepterne skal udspringe af en dybere forståelse af markedets behov. I relation hertil uddannes deltagerne til at få indsigt i og konkrete erfaringer med at gennemføre en brugerdreven innovationsproces.

Deltagerne bliver uddannet til Food Architects. Som Food Architects kan de lede en innovationsproces fra start til slut, lige fra at finde brugernes udtalte behov til konkrete produkter, forretningsideer mv. Hver enkelt deltager gennemfører i løbet af uddannelsen et projekt i egen virksomhed, og det betyder, at deltagerne får et helt konkret udbytte af programmet.

Kompetenceudvikling og oplevelser

i Region Sjælland

Vækstforum Sjælland prioriterer fødevarer som en af 4 styrkepositioner i sin erhvervsudviklingsstrategi 2011 – 2014. Indsatsen iværksættes som en regional fødevarerindsats under temaet 'Markedsdrevne klynger' under Vækstforums Handlingsplan 2011 – 2012. Målet er at styrke fødevarerområdet gennem en langsigtet og sammenhængende indsats. Fødevarerindsatsningen skal bygge på samspil mellem aktører og samspil med relevante ministerier, styrelser, EU og øvrige organisationer og initiativer.

Den regionale fødevarerindsats bygger videre på vækstforums hidtidige indsats, der har været knyttet op omkring fødevarerfyrårns-projektet *Fødevarerplatformen*. Vækstforum har også støttet initiativer inden for produktudvikling, lokale fødevarer og høj kvalitetsprodukter samt grænseoverskridende samarbejder og netværk.

Under den regionale fødevarerindsats iværksættes et større, strategisk regionalt projekt på tværs af centrale aktører om udvikling af regionale fødevarer. Arbejdet skal koble aktørernes viden sammen og bygge bro og sikre sammenhæng også til arbejdet som Fødevarerplatformen har gennemført. Arbejdet skal tydeliggøre fødevarer som regional styrkeposition, fremme produktudvikling af regionale høj kvalitetsfødevarer og innovation i forbrugerefterspurgte fødevarer, styrke vækst på tværs af sektorer (turisme, sundhed og oplevelser), udnytte potentialer i eksisterende virksomheder samt styrke koblingen mellem forskning og produktudvikling.

De kommende års fødevarerindsats retter sig mod produktudvikling og innovation inden for fødevarer, forretningsudvikling gerne i kobling med turisme og oplevelsesøkonomi, samt kompetenceudvikling og udvikling af uddannelse rettet mod fødevarerhvervet. Samspil med MadX forventes også at påvirke fødevarerinitiativer i Region Sjælland i de kommende år.

FAKTA/

- Sjælland har i 2009-2010 investeret i fødevarerprojekter med et samlet budget på over 45 millioner kroner.
- Projekterne afspejler regionens fokus på innovation og oplevelser i fødevarerhvervet. Projektdeltagerne er bredt repræsenteret med uddannelsesinstitutioner såsom Slagteriskolen, virksomheder som Nordic Seed A/S og Fødevarerplatform Sjælland.
- Fødevarersektoren er den anden største sektor i regionen målt på antallet af ansatte og mere end 1/3 af landets samlede frugtproduktion sker i Region Sjælland.
- Vækstforum Sjælland har udpeget fødevarer som en af fire styrkepositioner i Erhvervsudviklingsstrategien 2011 – 14.
- Copenhagen Economics har udpeget kvalitetsfødevarer som et område med vækstpotentiale i Region Sjælland.
- Restauranter som Dragsholm Slot og produktionssteder for lokale fødevarer som Knuthenlund er gode eksempler på udvikling af høj kvalitetsprodukter. Mange mikrobryggerier i Region Sjælland er gode eksempler på, hvordan fødevarer og turisme hænger sammen.

Sjælland

Fødevarerfyrtårn

Fødevarerplatform Region Sjælland

Med etableringen af Fødevarerplatformen i 2008 er det lykkedes at samle de væsentligste regionale aktører inden for fødevarerhvervet: Producenter, afsætningsledet, videninstitutioner og offentlige myndigheder. Det giver mulighed for at kombinere og udnytte den eksisterende regionale viden og kompetence til at højne kvaliteten i det regionale fødevarerhverv og derved også på sigt at skabe muligheder for øget omsætning og indtjening - bl.a. gennem produktudvikling og gennem nye afsætningsmuligheder.

Fødevarerplatformen har gennemført en lang række aktiviteter, som især vedrører netværksdannelse, videnformidling og informationstiltag samt igangsætning af forsknings- og udviklingsinitiativer.

I løbet af de tre år er platformens netværk vokset støt, og i 2010 har knap 450 personer fra fødevarer virksomheder og videninstitutioner deltaget i aktiviteter og videndeling.

Fødevarerplatformen er en del af mange forskellige initiativer og har været med til at få spirer til at gro i en lang række projekter. Et eksempel er projektet BELTFOOD. Med etableringen af en fast forbindelse mellem Tyskland og Danmark forudses en øget vækst og et større behov for fødevarer på tværs af Femern Bælt. Der arbejdes derfor på tværs af Femern Bælt med et Interreg-projekt, der skal fremme netværk og synergi mellem de aktører, der arbejder for at fremme fødevarerproduktionen i begge regioner.

”

”Udviklingen på fødevarerområdet handler om beskæftigelse og værditilvækst i landområder, om landdistriktsudvikling og om sunde fødevarer. Som et erhvervsfremmeinitiativ er formålet at skabe øget værditilvækst. Dette kan ske ved at producere flere af de kendte produkter, og det kan ske gennem udvikling af nye produkter. Men primært handler det om gennem branding og storytelling at få skabt flere højværdiprodukter – som forbrugerne efterspørger og er villige til at betale for. Dermed skabes også et grundlag for turisme og oplevelsesøkonomi.”

Jens Peter Sørensen, bestyrelsesformand for Fødevarerplatformen

Forskning betyder sundhed og bæredygtighed

Hovedstadsregionen/Øresundsregionen er internationalt førende på forskning og udvikling inden for fødevarer, ernæring og sundhed. I regionen er der en række forskningsorienterede virksomheder og vidensmiljøer, der med udgangspunkt i fødevarereproduktionen (ingredienser og enzymer) har sat madens betydning for sundhed og velfærd i centrum. Det er grundlaget for en fortsat international satsning på samspillet mellem mad og sundhed, der skal bidrage til innovation og vækst i hele Danmark.

Vækstforum Hovedstaden fokuserer målrettet på at styrke samspillet mellem forskning, erhverv og sundhedssektoren samt mellem klynger. Dette medvirker til at skabe ny viden og nye teknologier, der danner grundlag for innovation såsom ny teknologianvendelse og nye produkter. Det er ønsket med satsningen inden for fødevarer, ernæring og sundhed at fremme udviklingen af en klynge med høj værditilvækst og med et bredt fokus på både sygdomsforebyggelse, fødevarereproduktion, enzymer og turisme.

Vækstforum har igangsat to projekter på fødevarerområdet og støtter bestræbelserne på at fastholde Øresundsregionen som en af de førende globale fødevarerklynger. Det kan bl.a. ske gennem en eventuel Fødevarer KIC - et internationalt innovationskonsortium inden for fødevarer med støtte fra European Institute of Innovation and Technology.

FAKTA/ Sund Vækst

- 'Sund vækst' arbejder på, at borgerne på længere sigt bliver sundere, fordi projektet søger at sprede og udnytte den viden om sunde fødevarer, der findes på universiteterne og i fødevarerindustrien.
- Økonomi: Projektets samlede budget er på 15,8 millioner kroner. Heraf støtter bl.a. EU's Regionalfond med 7,8 millioner kroner og Vækstforum Hovedstaden med 3,8 millioner kroner.
- Aktører: Øresund Food Network, Dansk Industri, Landbrug og Fødevarer, DTU, De biovidenskabelige og farmaceutiske fakulteter ved Københavns Universitet, Copenhagen Capacity, og BioLogue.
- Periode: 'Sund Vækst' løber fra medio 2008 til 2012.

Copenhagen Cooking

Copenhagen Cooking er en madfestival, som hylder det danske og nordiske køkken, traditionerne og de gode råvarer. Copenhagen Cooking er Nordens største madfestival, og byder på en bred palette af gastronomiske arrangementer over hele byen.

Siden 2005 har Copenhagen Cooking hyldet især det nordiske køkken med en festival. I 2010 var der cirka 40.000 besøgende blandt de 100 arrangementer, og i 2011 blev der for første gang arrangeret en vinterudgave af madfestivalen.

Copenhagen Cooking er arrangeret af Wonderful Copenhagen, der støttes af Region Hovedstaden.

”

”I fremtiden vil sygdomsforebyggelse fylde langt mere – det handler ikke kun om livsstil og sunde fødevarer, men også om forebyggende spisevaner, og det er her functional food kommer ind i billedet. Man kan se projektet som en slags tretrinsraket, hvor første trin er fokus på sund mad for alle generelt, og næste trin er at se på forskellige aldersgrupper og risikogrupper, så de eksisterende kostråd bliver mere differentierede. Raketts sidste trin har fokus på madegenskaber, som forebygger sygdomme i form af functional food, som for eksempel blodtryk-nedsættende og/eller kolesterolnedsættende yoghurt .”

Maria Olofsdotter, direktør for Øresund Food

Forskning giver sundere danskere

Projektet Sund Vækst vil bidrage til at bringe Hovedstadsregionen/Øresundsregionen helt op i eliten inden for fødevarer, ernæring og sundhed inden år 2015. Ideen om at skabe de rette rammer for innovation, markedsføring og vækst sker gennem fælles forskningsprojekter, erhvervs ph.d.-projekter, netværk for vidensdeling mellem regions aktører samt efteruddannelse.

Fremtidens udfordringer inden for fødevarer og sundhed bliver stadig større på grund af globalisering/konkurrence og forbrugernes krav til livsstil, sundhed og miljø. Det synliggøres ved, at samfundets sundhedsomkostninger stiger, samtidig med at behovet for nye løsninger og behandlinger er akut.

Det er baggrunden for igangsættelsen af projektet Sund Vækst i 2008. Ifølge Maria Olofsdotter, der er direktør for Øresund Food, har dansk forskning og fødevarerindustri potentiale til at blive et af de verdensførende centre inden for samspillet mellem fødevarer, ernæring og sundhed. Dette forspring skal blive et økonomisk forspring ved at udvide det øresundsregionale vækstcenter, hvor regionens forsknings og erhvervskompetencer skal udnyttes optimalt med fokus på velsmagende fødevarer såvel som sygdomsforebyggelse og behandling.

Bornholm

”

”I en turbulent hverdag i en lille virksomhed med masser af brandslukning og 'hovsa situationer', når f.eks. transportøren ikke kommer til tiden, der mangler etiketter og lignende, er det meget vanskeligt at fastholde overblikket og kursen på det strategisk rigtige. At vi har deltaget i dette innovationsprojekt har derfor hjulpet os på flere områder; Det har tvunget os til at tage tid fra de daglige gøremål til at fokusere på udvikling. Vi er blevet vejledt i anvendelse af nogle simple men meget effektive strukturingsværktøjer. Vi har fået sparring fra specialister inden for branding og strategi på vores egne ideer. Og endelig har vi udvekslet synspunkter med andre bornholmske fødevarer virksomheder.”

Jørn Pedersen, tidl. direktør for BornPoultry

Vækst på Bornholm via kreativitet og kvalitet

Bornholms Vækstforum har i flere år haft fokus på at støtte udviklingen i den bornholmske fødevarerbranche med henblik på at medvirke til at sikre et stærkt bornholmsk fødevarerbrand og nogle produktive bornholmske fødevarer virksomheder. Det sker på baggrund af store muligheder for vækst i eksporten samt øget beskæftigelse inden for fødevarerbranchen.

Interessen har medført flere forskellige aktiviteter som blandt andet et innovationsprojekt for fødevarer virksomheder samt direkte økonomisk støtte til enkeltvirksomheder inden for fødevarerområdet, hvilket strukturfondene tillader for Bornholm og andre øer.

Herudover kommer økonomisk støtte til et stort klyngeprojekt, som blandt andet støtter klynge dannelse både blandt fødevarer producenter og blandt fødevarer aktører.

Den bornholmske sennepsfabrik

har via indstilling fra Bornholms Vækstforum fået midler til at etablere et nyt produktionsanlæg, der har kunnet danne basis for at udvikle nye produkter. Projektet er nu fuldført og det nye anlæg fungerer til fuld tilfredshed. Af resultater kan nævnes:

- I selve produktionslokalet er sennepskværn og tanke opsat. Virksomheden er nu i stand til at producere sennep i størrelser fra 20 g. til 1 kg med en speciel etiketmaskine.
- Der har været afholdt diverse åbent hus arrangementer og fremvisninger i forbindelser med madkultur bus hver onsdag i sommer perioden.
- Der har været gennemført virksomhedsbesøg for gourmetkokke, erhvervsskoleelever og interesseorganisationer.
- Virksomheden har haft både en kok og en sennepsekspert til at hjælpe med at lave en bornholmsk sennep fra "bunden". Den første sennep har været ude til smagsprøvnings, tilbage meldingerne er meget positive, og diverse salgskontorer efterspørger allerede senneppen.
- Salgsopgørelsen for 2009 viser, at mere end 60 procent af den producerede mængde er solgt udenøs.

Bornholmske fødevarer – fremtidens innovative fødevarer

Med det mål at styrke innovationsprocesser hos bornholmske fødevarer producenter fik Væksthus Hovedstadsregionen i 2009 bevilget regionalfondsmidler til et projekt- og procesforløb. Seks virksomheder har gennemført forløbet. Redskaberne i projektet har været ny videnskabelig baseret viden og nye systematiske metoder til afdækning af brugernes behov, adfærd og købsmotiver samt fremtidens perspektiver inden for innovative fødevarer, emballager og markedsmuligheder. Endeligt har de også fokuseret på internationaliseringens muligheder.

De seks deltagende virksomheder er Bornholms A/S, BornPoultry A/S, Ciderværkstedet, Hallegaard Pølse-mageri, Kjaerstrup ApS og Lehnsgaard Rapsolie ApS.

Virksomhederne har alle været meget tilfredse med deres deltagelse i projektet og forventer positiv effekt for deres virksomheder. Som eksempel på konkrete tiltag, som den deltagende virksomhed BornPoultry har igangsat, kan nævnes:

- Emballage udvikling
- "Story telling"
- Inddragelse af forbrugere i udviklingsprocessen
- Fokus på virksomhedens næste udviklings skridt.

DANSKE
REGIONER

